

แนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” และการทูตวัคซีน:

มุมมองของชาวจีนในกรุงปักกิ่ง⁹

A Global Community of Shared Future” Concept and Vaccine Diplomacy:

Beijinger’s Perspective

พิชามณูย์ ศุภสร¹⁰ และ ทิพวรรณ กำศิริมงคล¹¹

Phichamon Supasorn and Tippawan Kamsirimongkol

วันรับบทความ 25 มีนาคม 2565

วันแก้ไขบทความ 15 เมษายน 2565

วันตอบรับบทความ 15 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษามุมมองของชาวจีนในกรุงปักกิ่งที่มีต่อแนวคิดชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติและการทูตวัคซีน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวจีนที่อาศัยในกรุงปักกิ่งจำนวน 31 คน เป็นเพศชาย 23 คน คิดเป็นร้อยละ 74 และเป็นเพศหญิง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ช่วงอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 27-48 ปี วุฒิการศึกษาอยู่ระดับอนุปริญญา-ปริญญาเอก โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือน ตุลาคม 2564 ถึง มกราคม 2565 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นพ้องและสนับสนุนกับคุณค่าของแนวคิดชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ

⁹ บทความวิชาการนี้ผ่านการนำเสนอมาจากการประชุมวิชาการระดับชาติทางรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 14 ของสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2565

¹⁰ พิชามณูย์ ศุภสร, มหาวิทยาลัยแห่งประชาชนจีน, Phichamon Supasorn, Renmin University of China, E-mail: chayudapui@hotmail.com

¹¹ ทิพวรรณ กำศิริมงคล, มหาวิทยาลัยศิลปากร, Tippawan Kamsirimongkol, Silpakorn University, E-mail: tippawan@ms.su.ac.th

2) ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นขัดแย้งกับคำนิยามของ “การทูตวัคซีน” 3) ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มองว่าการช่วยเหลือทางด้านวัคซีนของประเทศไทยต่อประเทศที่จำเป็นต้องอยู่บนเหตุอื่น ๆ มากกว่าเหตุผลทางการเมือง

คำสำคัญ (Keyword) : แนวคิดชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ, การทูตวัคซีน, ชาวจีนในกรุงเทพฯ, วัคซีนป้องกันโควิด-19 ของประเทศจีน

Abstract

This qualitative research aims to study Beijinger's perspective of “a global community of shared future” concept and vaccine diplomacy. The survey participants consisted of 31 Beijingers, 23 of who were male, representing 74 percent, and 8 were female, accounting for 26 percent. The age range of participants was between 27 - 48 years. Their education backgrounds were diploma – doctoral degree. The data was collected in the period from October 2021 to January 2022 through a semi-structured interview and was follow by content analysis.

The results reveled that: 1) The majority of interviewees, agree with "a global community of shared future" concept; 2) The majority of interviewees disagree with the “Vaccine diplomacy” definition; 3) The majority of interviewees consider China's Covid-19 vaccine distribution to other countries as another purpose rather than an instrument of political influence.

Keyword: A global community of shared future” concept, Vaccine diplomacy, Beijinger, China’s COVID-19 vaccine

บทนำ

แนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” เป็นแนวคิดที่ประธานาธิบดี สี จิ้นผิงเคยกล่าวไว้ในการประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 18 อีกทั้งยังมีการกล่าวซ้ำอีกหลายครั้งต่อมา โดยในการประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 19 แนวคิด “การสร้างชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” ได้ถูกนำมารวมไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศไทย โดยพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เน้นย้ำถึงแนวทางการผลักดันแนวคิด “การสร้างชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” (Lu, 2021) เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในรูปแบบใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีโรคอุบัติใหม่ Covid-19 ซึ่งถูกค้นพบเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๒ และได้แพร่ระบาดไปทั่วโลกจนส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของประชากรทั่วโลก (Fauci & Redfield, 2020) ส่งผลให้ทุกประเทศได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ Covid-19 อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการแก้ปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ Covid-19 นั้นจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือระดับประเทศเพื่อจัดการปัญหาดังกล่าวอันสอดคล้องกับแนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ”

ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ Covid-19 ส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ อย่างเป็นวงกว้าง เกิดปัญหาการขาดแคลนโรงพยาบาล เวชภัณฑ์ยาและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและรักษาโรค Covid-19 ทำให้ประเทศต่าง ๆ พยายามหาวิธีในการจัดการควบคุมโรคอุบัติใหม่ Covid-19 ด้วยการเข้ามาตรึงการป้องกันและจัดการโควิดรวมถึงการคิดค้นและวิจัยวัคซีนอย่างเร่งด่วน วัคซีน Covid-19 เป็นสินค้าทางการแพทย์ที่จำเป็นและเป็นที่ต้องการทั่วโลก ที่ผ่านมามีการออกมาเรียกร้องอย่างต่อเนื่องให้ประเทศผู้ผลิตวัคซีน Covid-19 กระจายวัคซีนให้แก่ประเทศยากจน (Acharya, Ghimire, & Subramanya, 2021). แต่ผลตอบรับจากประเทศผู้ผลิตวัคซีน Covid-19 ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่เป็นประเทศร่ำรวยไม่สามารถดำเนินการกระจายวัคซีนได้อย่างเต็มที่ วัคซีนถูกกระจายไปในประเทศที่ร่ำรวยในขณะที่ประเทศที่มีรายได้น้อยอื่น ๆ ยังไม่ได้รับวัคซีน (Mathieu et al., 2021) เนื่องจากความต้องการวัคซีน Covid-19 ภายในประเทศของประเทศผู้ผลิตต่าง ๆ ล้วนแล้วมีปริมาณสูงกว่ากำลังการผลิต ส่งผลให้วัคซีน Covid-19 เป็นสินค้าที่จำเป็นและเป็นความหวังของทุก ๆ ประเทศในการจัดการควบคุมโรคอุบัติใหม่ Covid-19 นี้ (Asian Development Bank, 2020)

ประเทศจีนเป็นหนึ่งในประเทศที่วิจัยและผลิตวัคซีนป้องกันการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ Covid-19 ได้เป็นประเทศต้น ๆ ของโลกโดยคิดเป็น 18% ของผู้พัฒนาวัคซีนทั่วโลก (Le, Andreadakis, Kumar, Román, Tollefsen, Saville, & Mayhew, 2020) ส่งผลให้ประเทศจีนเป็นหนึ่งในโลกสำคัญที่มีบทบาทในการแก้ปัญหาการแพร่ระบาด Covid-19 ของโลก ทำให้เกิดคำถามที่ใช่เรื่องการช่วยเหลือด้านวัคซีนจากประเทศจีนที่ส่งมอบให้กับประเทศที่จำเป็นว่า “วัคซีนการทูต” อันหมายถึงความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่มีผลประโยชน์ทาง

การเมืองเป็นหลัก จากเหตุผลดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยต้องการศึกษามุมมองของชาวจีนในกรุงปักกิ่งที่มีต่อแนวคิดชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติและการทูตวัคซีน เพื่อศึกษาว่าชาวจีนในกรุงปักกิ่งมีความเข้าใจและสนับสนุนคุณค่าของแนวคิดชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติอย่างไรและชาวจีนในกรุงปักกิ่งมีมุมมองอย่างไรต่อการช่วยเหลือระหว่างประเทศที่ประเทศจีนได้ช่วยเหลือประเทศยากจนต่าง ๆ ด้วยการกระจายวัคซีน Covid-19 และ “วัคซีนการทูต” โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวจีนที่พำนักอาศัยอยู่ในกรุงปักกิ่ง จำนวน 31 คน เป็นเพศชาย 23 คน คิดเป็นร้อยละ 74 และเป็นเพศหญิง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ช่วงอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 27- 48 ปี วุฒิการศึกษาอยู่ระดับอนุปริญญา-ปริญญาเอก โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือน ตุลาคม 2564 ถึง มกราคม 2565 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษามุมมองของชาวจีนในกรุงปักกิ่งที่มีต่อแนวคิดชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติและการทูตวัคซีน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ”

แนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” นี้ ถูกนำมากล่าวถึงในการประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 18 โดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง และได้กล่าวซ้ำอีกหลายครั้งในการประชุมครั้งสำคัญต่อ ๆ มาซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อแนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” ของผู้นำจีน ที่ผ่านมามีนักวิจัยหลายท่านได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับแนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” นี้ โดยหวังและเหอ (Wang, & He, 2022) มองว่า แนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” เป็นนโยบายต่างประเทศใหม่ของจีนซึ่งมีรากฐานมาจากแนวคิดสังคมนิยมของคาร์ล มาร์กซ์ที่กล่าวเกี่ยวกับ เสรีภาพส่วนบุคคลนั้นจะเกิดขึ้นได้เมื่อได้มีการร่วมมือกันอย่างแท้จริง โดยแนวคิดนี้ได้รวมเอาแนวคิด “การรวมกัน” ของมาร์กซิส และวัฒนธรรม “ความกลมเกลียว” ของจีนที่โดดเด่น รวมถึงแก่นแนวคิดของนโยบายต่างประเทศของผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีนในหลายยุคสมัยเข้ามาไว้ด้วยกัน และกลายเป็นเนื้อหาที่สำคัญของแนวคิดนโยบายต่างประเทศของจีนยุคใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในด้านของการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และนิเวศวิทยาของแต่ละประเทศไปสู่ความพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากความร่วมมือดังกล่าวเป็นการได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน แนวคิดนี้สอดคล้องกับ หลี่ ที่กล่าวว่าแนวคิด “การสร้างชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” เป็นแนวคิดที่ได้มาจากหลักการพื้นฐานของลัทธิมาร์กซ์ ซึ่งถูกนำมาใช้เพื่อแก้ไขความยากลำบากที่มนุษยชาติกำลังเผชิญอยู่ขณะนี้ เนื่องจากแนวคิดนี้เน้นย้ำที่ความร่วมมืออย่างเท่าเทียมกันอันนำมาสู่ความสำเร็จร่วมกัน เป็นแนวนโยบายต่างประเทศของจีนต่อประเทศต่าง ๆ ในบริบทของสังคมนิยมใหม่นี้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับจาง (Zhang, 2021) ที่กล่าวว่าแนวคิด “การสร้างชะตากรรมร่วมกัน

ของมวลมนุษยชาติ” เป็นแผนการส่งเสริมความสงบสุขของโลกและการพัฒนาของประเทศจีน และยังเป็นจุดมุ่งหมายของประเทศจีนในการสร้างอนาคตที่ดีงามของมนุษยชาติอีกด้วย อันมีส่วนช่วยสำหรับการสร้างความสัมพันธ์หรือกระชับความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น แนวทางปฏิบัติของประเทศในแนวคิด “การสร้างชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” นั้นมีพลังมากพอที่จะส่งเสริมประเทศต่าง ๆ จากการแข่งขันกันเอง และแสวงหาผลประโยชน์สูงสุดของตนเอง ไปสู่การทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน ความมั่นคงร่วมกัน ความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน การเปิดกว้าง และสร้างโลกที่สวยงามร่วมกัน

การทูตวัคซีน

คำว่า การทูตวัคซีน นั้นเป็นคำที่เกิดจากการมั่วรวมความหมายของคำว่า การทูต และ วัคซีน เข้าไว้ด้วยกัน โดยการทูตเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญและเป็นส่วนประกอบสำคัญของอำนาจหลักที่เกิดจากทักษะความเชี่ยวชาญและการใช้ที่มีทรัพยากรที่ดี โดยใช้วิธีการทูตคุยสื่อสารระหว่างตัวแทนทางการทูตมีอาชีพและเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ เพื่อให้รัฐสามารถรักษาวัตถุประสงค์ของนโยบายต่างประเทศของรัฐได้ โดยปราศจากการใช้กำลัง (Berridge, G. R., 2015) อีกทั้งการทูตยังมีความหมายถึงการจัดการของรัฐกับตัวแสดงอื่นโดยในมุมมองของรัฐนั้น การทูตคือการแนะนำ กำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศ ดังนั้นการทูตจึงเป็นรูปแบบและวิธีที่ใช้ในการทั้งแบบที่เป็นทางการและวิธีการอื่น ๆ ผ่านการติดต่อพูดคุย การสลับปี การเยี่ยมเยียน การข่มขู่ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบสนองผลประโยชน์โดยรวมแห่งรัฐ (Barston, R. P. 2019) โดยการทูตเป็นเครื่องมือสำคัญในการพิทักษ์ผลประโยชน์แห่งรัฐ (Lu.Y.&Huang.J., 2008) ส่วนวัคซีนในบทความนี้หมายถึง วัคซีนที่ใช้ในการป้องกันโรคโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19) หรือโรคทางเดินหายใจที่ชื่อว่า Coronavirus Disease 2019 (Covid-19) ซึ่งถูกประกาศจากองค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 2020) ว่าเป็นโรคที่เกิดจากไวรัสตัวใหม่เมื่อเดือนมกราคม 2020 (WHO, 2020) และต่อมาโรคโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19) ได้กลายเป็นความท้าทายสำคัญที่มีต่อระบบสาธารณสุข การวิจัยและบุคลากรทางการแพทย์ทั่วโลก (Fauci & Redfield, 2020) ทำให้จำเป็นต้องพัฒนาวัคซีนซึ่งตามปกติในการพัฒนาวัคซีนแต่ละชนิดจะใช้เวลาประมาณ 10 - 15 ปี (สถาบันวัคซีนแห่งชาติ, 2020) ดังนั้นการเข้าถึงวัคซีนที่ได้รับการอนุมัติแล้วซึ่งพร้อมสำหรับการแจกจ่ายในวงกว้างก่อนสิ้นปี 2020 หรือแม้แต่ปี 2021 นั้นเป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน (Graham, 2020) โดยการพัฒนาวัคซีนโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19) ส่วนใหญ่อยู่ในอเมริกาเหนือถึง 46% นอกจากนั้นแบ่งเป็นผู้พัฒนาวัคซีนในประเทศจีน ในเอเชีย (ไม่รวมจีน) ออสเตรเลีย และ ในยุโรป สัดส่วนเท่ากันคือ 18% (Le, Andreadakis, et al., 2020) ทำให้วัคซีนโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19) เป็นสินค้าที่จำเป็นและเป็นที่ต้องการทั่วโลก ในอดีตที่ผ่านมาวัคซีนถูกใช้เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทนอกเหนือจากบทบาททางสาธารณสุข เพราะวัคซีนก่อให้เกิดบทบาทในการไกล่เกลี่ยเพื่อยุติความขัดแย้งในช่วงที่มีการรณรงค์ฉีดวัคซีนได้ (Hotez, P. J., 2014) เมื่อนำความหมายของการทูต

และวัคซีนมารวมกันจึงหมายถึงกิจกรรมหรือการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทูตในเชิงของสาธารณสุข ทำให้การแพทย์และการสาธารณสุขมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้อีกด้วย (Bourne, P. G. ,1978) ที่ผ่านมา เนื่องจากการประสบความสำเร็จในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 รวมถึงความสำเร็จในการพัฒนาวัคซีนป้องกันโรคโคโรนาไวรัส 2019 ทำให้ประเทศจีนซึ่งมีกำลังการผลิตวัคซีนได้ 33% ของกำลังการผลิตทั่วโลก สามารถส่งออกได้ 62% (โดส) ในขณะที่สหรัฐอเมริกาที่กำลังการผลิตวัคซีนได้เป็นอันดับสองของโลกคือ 27% แต่ติดสัญญาที่ทำไว้กับบริษัทผู้ผลิตทำให้วัคซีนที่ผลิตในสหรัฐอเมริกาไม่สามารถส่งออกได้ (Lawler, D. 2021) ส่งผลให้ประเทศจีนมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือทางด้านวัคซีนต่อประเทศที่จำเป็น ซึ่งถูกนักวิเคราะห์บางส่วนมองว่าการให้ความช่วยเหลือทางด้านวัคซีนของประเทศจีนนั้นถือเป็นการทูตวัคซีนและเป็นส่วนหนึ่งของการขยายอำนาจละมุน(Soft power) ของจีนอีกด้วย (Lee, 2021) , (Mardell,2021)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ชาวจีนที่อาศัยในกรุงปักกิ่งจำนวน 31 คน เป็นเพศชาย 23 คน คิดเป็นร้อยละ 74 และเป็นเพศหญิง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ช่วงอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 27-48 ปี วุฒิการศึกษาอยู่ระดับอนุปริญญา-ปริญญาเอก โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือน ตุลาคม 2564 ถึง มกราคม 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างปลายเปิดโดยผู้วิจัยได้ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ โดยโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดที่นำมาเก็บข้อมูลเพื่อศึกษามุมมองของชาวจีนในกรุงปักกิ่งที่มีต่อแนวคิดชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติและการทูตวัคซีน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวจีนที่อาศัยในกรุงปักกิ่งจำนวน 31 คน เป็นเพศชาย 23 คน ระหว่างตุลาคม 2564 ถึง มกราคม 2565 โดยการสัมภาษณ์ทั้งโดยการสัมภาษณ์แบบรายบุคคล แบบโฟกัสกรุ๊ป โดยใช้รูปแบบการพบปะโดยตรงและการสัมภาษณ์แบบออนไลน์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปบทสัมภาษณ์มาสรุปแบบวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และค่าสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษามุมมองของชาวจีนในกรุงปักกิ่งที่มีต่อแนวคิดชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ และการทูตวัคซีน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวจีนที่อาศัยในกรุงปักกิ่งจำนวน 31 คน เป็นเพศชาย 23 คน คิดเป็นร้อยละ 74 และเป็นเพศหญิง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ช่วงอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 27-48 ปี วุฒิการศึกษายู่ระดับอนุปริญญา-ปริญญาเอก โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือน ตุลาคม 2564 ถึง มกราคม 2565 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า:

1) ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเข้าใจแนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” ที่นำเสนอโดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ในเชิงบวก กล่าวคือ เห็นด้วยต่อ แนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” เนื่องจากมองว่าแนวคิดนี้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบันที่ทั่วทั้งโลกกำลังเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 19 (Covid-19) ซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้องต้องเกิดจากความร่วมมือกันของทุก ๆ ประเทศทั่วโลก การที่ประเทศจีนนำเสนอแนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” ขึ้นมานี้สามารถสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศ อีกทั้งยังสนับสนุนการสร้างสันติภาพให้แก่โลกได้ ก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแก่นของแนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” โดยตรง

2) ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นขัดแย้งกับคำนิยามของ “การทูตวัคซีน” เนื่องจากมองว่าคำว่า “การทูตวัคซีน” เป็นคำที่ใช้ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับทางการเมืองและมักใช้ในเชิงลบ ก่อให้เกิดการโต้แย้งค่าบทบาทของประเทศจีนที่มีในการช่วยเหลือนานาชาติประเทศผ่านการส่งมอบวัคซีน โดยส่วนใหญ่มองว่าการช่วยเหลือที่ประเทศจีนทำการส่งมอบวัคซีนนั้นเกิดจากการที่ประเทศจีนรับผิดชอบต่อประชาคมโลกในฐานะที่เป็นประเทศใหญ่ประเทศหนึ่ง ในทางกลับกันผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนเห็นด้วยกับคำว่า “การทูตวัคซีน” โดยมองว่ากิจกรรมการส่งมอบวัคซีนที่ประเทศจีนกระทำผ่านรัฐบาลนั้น ถือได้ว่าเป็น “การทูตวัคซีน” เนื่องจากเป็นกิจกรรมทางการทูต และเป็นพฤติกรรมทางการเมืองในรูปแบบหนึ่ง แต่ไม่ได้มีนัยยะทางการเมืองในเชิงลบเนื่องจากการกระทำดังกล่าวเกิดจากเจตนาความช่วยเหลือที่ประเทศจีนในฐานะประเทศใหญ่พึงกระทำต่อประเทศที่มีความจำเป็น

3) ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มองว่าการช่วยเหลือทางด้านวัคซีนของประเทศจีนต่อประเทศที่จำเป็นตั้งอยู่บนเหตุผลอื่น ๆ มากกว่าเหตุผลทางการเมือง โดยผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มองว่าการช่วยเหลือทางด้านวัคซีนของประเทศจีนต่อประเทศที่จำเป็นแม้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งทางการทูตของประเทศจีน แต่ไม่ได้ถือเป็น “การทูตวัคซีน” ที่ใช้เพื่อจุดมุ่งหมายทางการเมืองเพียงอย่างเดียว เพราะประเทศจีนมอบความช่วยเหลือด้านวัคซีนให้กับประเทศอื่นถือว่าเป็นความช่วยเหลือที่ประเทศจีนควรทำ ในฐานะประเทศใหญ่ที่แสดงความรับผิดชอบ ผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนมีความคิดเห็นว่า การบริจาควัคซีนนี้ ถือเป็นเพียงแค่ความช่วยเหลือต่อต่างประเทศ หรือความ

ช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมเพียงเท่านั้น ไม่ได้ถือว่าเป็นกิจกรรมทางการทูต และผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนมองว่าการให้วัคซีนของประเทศจีนนั้น ถือว่าเป็นการแลกเปลี่ยนเพื่อผลทางเศรษฐกิจบางประการ ซึ่งไม่ได้มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสองประเทศอย่างชัดเจน ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนน้อยมองว่า เรื่องนี้ไม่ได้มีผลต่อตนเองมากนัก หากภายในประเทศมีวัคซีนที่เพียงพอต่อผู้คนในประเทศ

อภิปรายผล

การศึกษามุมมองของชาวจีนในกรุงปักกิ่งที่มีต่อแนวคิดชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติและการทูตวัคซีน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวจีนที่อาศัยในกรุงปักกิ่งพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเข้าใจแนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” ของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง เนื่องจากมองว่าแนวคิดนี้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบันที่ทั่วทั้งโลกกำลังเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 19 (Covid-19) ร่วมกัน ซึ่งกระทบต่อประเทศต่าง ๆ เป็นวงกว้างทั่วโลก ซึ่งแนวทางการปัญหาดังกล่าวนั้นไม่สามารถกระทำได้โดยประเทศใดประเทศหนึ่งแต่จะต้องได้รับความร่วมมือกับนานาประเทศโดยที่ความร่วมมือดังกล่าวนี้จะทำให้แต่ละประเทศได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแก่นแท้ของแนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” และสอดคล้องกับงานวิจัยของหวังและคณะ (Wang, et al., 2022) หลี่ (Li, 2021) และจาง (Zhang, 2021) ที่กล่าวว่าแนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” ก่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างประเทศและความร่วมมือดังกล่าวส่งผลให้ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

ในส่วนของการเชื่อมโยงระหว่างแนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” กับ “วัคซีนการทูต” ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการนิยามการช่วยเหลือทางด้านวัคซีนที่ประเทศจีนมีต่อประเทศอื่น ๆ ว่าเป็น “วัคซีนการทูต” เพราะคำนิยามของ “วัคซีนการทูต” ส่งผลต่อภาพลักษณ์ความช่วยเหลือที่ประเทศจีนมีต่อนานาประเทศในด้านวัคซีน โดยถูกมองว่าประเทศจีนกระทำการช่วยเหลือด้านวัคซีนนั้นเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ทางการเมืองเท่านั้นสอดคล้องกับนิยามคำว่า การทูตของเบอริดจ์ (Berridge, 2015) บาร์สตัน (Barston, 2019) และ ลู่และหวาง (Lu & Huang, 2008) ที่ได้กล่าวไว้ เป็นกิจกรรมทางการเมืองเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์แห่งรัฐ รวมถึง ลี (Lee, 2021) และมาเดล (Mardell, 2021) ที่มองว่าความช่วยเหลือทางด้านวัคซีนของประเทศจีนนั้นเป็นการขยายอำนาจละมุน (soft power) แต่ผู้ให้สัมภาษณ์มองว่า สาเหตุที่ประเทศจีนช่วยเหลือนานาประเทศในด้านวัคซีนนั้น ไม่ได้มีเกิดจากปัจจัยด้านผลประโยชน์ทางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่มาจากหลาย ๆ ปัจจัย โดยส่วนใหญ่มองว่า ปัจจัยที่ประเทศจีนเป็นประเทศใหญ่ที่มีความรับผิดชอบเป็นปัจจัยหลัก และยังมีปัจจัยด้านมนุษยธรรมเป็นปัจจัยรองลงมา อีกทั้งผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนมองว่าปัจจัยด้านการเกื้อหนุนทางเศรษฐกิจจากการจำหน่ายวัคซีนเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้ประเทศจีนช่วยเหลือนานาประเทศผ่านการส่งมอบวัคซีนในรูปแบบต่างๆ และส่วนน้อยมองว่าไม่สนใจประเด็นนี้หากวัคซีนมีปริมาณเพียงพอต่อคนในประเทศ ทั้งนี้ผู้ให้

สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นคล้อยกันว่า ความช่วยเหลือด้านวัคซีนที่ประเทศจีนมีต่อประเทศที่จำเป็นนั้นไม่ว่าจะเกิดจากปัจจัยหรือสาเหตุใด แต่เป็นการกระทำที่ถูกต้องและสนับสนุนรัฐบาลจีนในการดำเนินการช่วยเหลือดังกล่าว สอดรับกับคุณค่าของแนวคิด “ชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ” ก่อให้เกิดความเข้าใจแนวคิดดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างประเทศ อันทำให้ทุกประเทศสามารถแก้ปัญหาาร่วมกันและบรรลุผลประโยชน์ร่วมกันได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เจาะจงกลุ่มประชากรคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองหลวง ประชากรมีความตื่นรู้ทางการเมือง กลุ่มประชากรที่ศึกษามีระดับการศึกษาค่อนข้างสูงคือ ระดับอนุปริญญา-ปริญญาเอก และกลุ่มประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชายซึ่งมีความรู้และความสนใจในด้านการเมืองอยู่เดิม ทำให้กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ทราบและเข้าใจแนวคิดชะตากรรมร่วมกันของมวลมนุษยชาติและการทูตวัคซีนเป็นอย่างดี ซึ่งในการวิจัยครั้งหน้าควรเปลี่ยนกลุ่มประชากรเป็นเมืองอื่นที่ห่างไกลหรือกลุ่มประชากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน รวมถึงเพศที่ต่างกันอาจได้ผลการศึกษาที่มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

- สถาบันวัคซีนแห่งชาติ. (2020). คน ไทยจะมีโอกาสใช้วัคซีนป้องกันโควิด 19 หรือ ไม่.
- Acharya, K. P., Ghimire, T. R., & Subramanya, S. H. (2021). Access to and equitable distribution of COVID-19 vaccine in low-income countries. *npj Vaccines*, 6(1), 1-3.
- Asian Development Bank. (2020), ADB announces \$9 billion COVID-19 vaccine initiative for developing Asia. Accessed 10th Dec 2021. Available from <https://www.adb.org/news/videos/adb-announces-9-billion-covid-19-vaccine-initiative-developing-asia>
- Barston, R.P. (Ed.). (2019). *Modern Diplomacy* (5th ed.). Routledge.
- <https://doi.org/10.4324/9781351270090>
- Berridge, G. R. (2015). *Diplomacy: theory and practice*. Springer.
- Bourne, P. G. (1978). A partnership for international health care. *Public Health Reports*, 93(2),114.
- Fauci, A. S., Lane, H. C., & Redfield, R. R. (2020). Covid-19—navigating the uncharted. *New England Journal of Medicine*, 382(13), 1268-1269.

- Graham, B. S. (2020). Rapid COVID-19 vaccine development. *Science*, 368(6494), 945-946.
- Hotez, P. J. (2014). "Vaccine diplomacy": historical perspectives and future directions. *PLoS neglected tropical diseases*, 8(6), e2808.
- Lawler, D. 2021. Biden's next challenge: Vaccine diplomacy. *Axios*, March 22. . Accessed April 15, 2022. Available from <https://www.axios.com/us-coronavirus-vaccine-diplomacy-china-exports-4a5c7bbd-32fb-468a-add5-9b1689bf5ce3.html>.
- Le, T. T., Andreadakis, Z., Kumar, A., Román, R. G., Tollefsen, S., Saville, M., & Mayhew, S. (2020). The COVID-19 vaccine development landscape. *Nat Rev Drug Discov*, 19(5), 305-306.
- Lee, S. T. (2021). Vaccine diplomacy: nation branding and China's COVID-19 soft power play. *Place Branding and Public Diplomacy*, 1-15.
- Li,Z.(2021). The Significance and Strategy of Building a Community of Human Destiny under the Background of Great Changes.*Journal of ShangQu vocational and technical college*.2021(06).1-4,16. [in Chinese]
- Lu,H.(2021).Open a new era of major-country diplomacy with Chinese characteristics and promote the building of a community with a shared future for mankind. *Seeking Knowledge*.2021(07),20-23. [in Chinese]
- Mardell, Jacob. 2020. China's vaccine diplomacy assumes geopolitical importance. November 24. Accessed April 15, 2022. Available from <https://merics.org/en/short-analysis/chinas-vaccine-diplomacy-assumes-geopolitical-importance>.
- Mathieu, E., Ritchie, H., Ortiz-Ospina, E., Roser, M., Hasell, J., Appel, C., ... & Rodés-Guirao, L. (2021). A global database of COVID-19 vaccinations. *Nature human behaviour*, 5(7), 947-953.
- Xiaochun, Z. (2018). In pursuit of a community of shared future: China's global activism in perspective. *China Quarterly of International Strategic Studies*, 4(01), 23-37.
- Wang,H,&He,X.(2022). The history, reality and value of the concept of“A community with a shared future for mankind”.*Expanding Horizons*. 2022(01),29-34. [in Chinese]
- Wang,X,&Liu,Q.(2021). The Dilemma of COVID-19 Vaccine Sharing, China's Path and Challenge Countermeasures from the Perspective of Global Public Goods. *Contemporary world and Socialism*.2021(01).132-141. [in Chinese]

WHO. (2020). Archived: WHO Timeline -COVID-19. Accessed January 10, 2022. Available from <https://www.who.int/news-room/detail/27-04-2020-who-timeline---covid-19>.

Zhang.Z.(2021). The Effect of the concept of a community with a shared future for mankind on bilateral diplomatic relations. World Economics and Politics.2021(12).24-53. [in Chinese]